

**ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ
„ВОДОВОД И КАНАЛИЗАЦИЈА“**

Број 2149

Датум 26.12. 2022 год.

АЛЕКСИНАЦ

На основу чл. 16. Закона о родној равноправности ("Службени гласник РС", број 52/2021, даље: Закон) и члана 51 Измена Статута Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац, а у вези члана 192 Закона о раду ("Службени гласник РС", број 24/05 и 61/05, 54/2009, 32/2013 и 75/2014, 13/2017 одлука УС, 113/2017 и 95/2018 –аутентично тумачење) в.д.директора Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац дана 26.12.2022 године, дононео је

**ПЛАН И ПРОГРАМ
ЈАВНО КОМУНАЛНОГ ПРЕДУЗЕЋА „ВОДОВОД И
КАНАЛИЗАЦИЈА“ АЛЕКСИНАЦ**

Уводне одредбе

ДЕФИНИЦИЈЕ РОДНЕ РАВНОПРАВНОСТИ

1) **род** означава друштвено одређене улоге, могућности, понашања, активности и атрибуте, које одређено друштво сматра прикладним за жене и мушкарце укључујући и међусобне односе мушкараца и жена и улоге у тим односима које су друштвено одређене у зависности од пола;

2) **осетљиве друштвене групе** су жене са села, жртве насиља, као и групе лица које се због друштвеног порекла, националне припадности, имовног стања, пола, родног идентитета, сексуалне оријентације, старости, психичког и/или физичког инвалидитета, живота у неразвијеном подручју или из другог разлога или својства налазе у неједнаком положају;

3) **пол** представља биолошку карактеристику на основу које се људи одређују као жене или мушкарци;

4) **једнаке могућности** подразумевају једнако остваривање права и слобода жена и мушкараца, њихов равноправни третман и равноправно учешће у политичкој, економској, културној и другим областима друштвеног живота и у свим фазама планирања, припреме, доношења и спровођења одлука и равноправно коришћење њихових резултата, без постојања родних ограничења и родне дискриминације;

5) **дискриминација лица** по основу два или више личних својстава без обзира на то да ли се утицај појединих личних својстава може разграничити (вишеструка дискриминација) или се не може разграничити (интерсексијска дискриминација);

6) **родна перспектива** односи се на узимање у обзир родних разлика, разлика по полу и различитих интереса, потреба и приоритета жена и мушкараца и њихово укључивање у све фазе планирања, припреме, доношење и спровођење јавних политика, прописа, мера и активности;

7) **родна анализа** представља процењивање утицаја последица сваке планиране активности, укључујући законодавство, мере и активности, јавне политике и програме, по жене и мушкарце и родну равноправност у свим областима и на свим нивоима;

8) **уродњавање** представља средство за остваривање и унапређивање родне равноправности кроз укључивање родне перспективе у све јавне политике, планове и праксе;

9) **уравнотежена заступљеност полова** постоји када је заступљеност једног од полова између 40–50% у односу на други пол, а осетно неуравнотежена заступљеност полова постоји када је заступљеност једног пола нижа од 40% у односу на други пол, осим ако из посебног закона не произлази другачије;

10) **родно засновано насиље** је сваки облик физичког, сексуалног, психичког, економског и социјалног насиља које се врши према лицу или групама лица због припадности одређеном полу или роду, као и претње таквим делима, без обзира на то да ли се дешавају у јавном или приватном животу, као и сваки облик насиља који у већој мери погађа лица која припадају одређеном полу;

11) **насиље према женама** означава кршење људских права и облик дискриминације према женама и сва дела родно заснованог насиља која доводе или могу да доведу до: физичке, сексуалне, психичке, односно, финансијске повреде или патње за жене, обухватајући и претње таквим делима, принуду или произвольно лишавање слободе, било у јавности било у приватном животу;

12) **узнемирање** јесте свако нежељено понашање које има за циљ или последицу повреду достојанства лица или групе лица на основу пола, односно рода, а нарочито ако се тиме ствара страх или непријатељско, застрашујуће, понижавајуће и увредљиво окружење;

13) **подстицање на дискриминацију** на основу пола, односно рода је давање упутства о начину предузимања дискриминаторних поступака и навођења на дискриминацију на основу пола, односно рода, на други сличан начин;

14) **сексуално, односно полно узнемирање** јесте сваки нежељени вербални, невербални или физички акт сексуалне природе који има за циљ или последицу повреду личног достојанства, а нарочито ако се тиме ствара страх, непријатељско, застрашујуће, понижавајуће или увредљиво окружење;

15) **сексуално, односно полно уцењивање** је свако понашање лица које, у намери чињења или нечињења дела сексуалне природе, уцени другог да ће у случају одбијања пружања траженог против њега или њему близског лица изнети нешто што може шкодити њеној или његовој части или угледу;

16) **родно осетљив језик** јесте језик којим се промовише равноправност жена и мушкараца и средство којим се утиче на свест оних који се тим језиком служе у правцу остваривања равноправности, укључујући промене мишљења, ставова и понашања у оквиру језика којим се служе у личном и професионалном животу;

17) **органи јавне власти** јесу државни органи, органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, као и јавна предузећа, установе, јавне агенције и друге организације и лица којима су законом поверена поједина јавна овлашћења, као и правно лице које оснива или финансира у целини, односно у претежном делу Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе;

18) **социјални партнери** су Влада, надлежни орган аутономне покрајине, надлежни орган јединице локалне самоуправе, репрезентативни синдикати, репрезентативна удружења послодаваца, послодавци, изузев субјеката који се по другом основу јављају као социјални партнери, производи и продавци роба и пружаоци услуга, јавна предузећа и јавне службе;

19) плата представља новчану надокнаду за извршен рад. Право на плату је основно и неостуђиво право запослених из радног односа. Плата подразумева надокнаду за једнак рад, односно рад једнаке вредности уз примену начела једнакости и једнаког поступања према запосленима, без обзира на пол, односно род;

20) **родни стереотипи** јесу традицијом формиране и укорењене идеје према којима су женама и мушкарцима произвoљно додељене карактеристике и улоге које одређују и ограничавају њихове могућности и положај у друштву;

21) **тела за родну равноправност** су повремена тела органа аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе која се образују у циљу спровођења мера предвиђених овим законом и документима јавних политика ради унапређења родне равноправности.

Правни оквир

- Устав Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 98/2006);
- Закон;
- Закон о забрани дискриминације ("Службени гласник РС", бр. 22/2009 и 52/2021);
- Закон о раду ("Службени гласник РС", бр. 24/2005, 61/2005, 54/2009, 32/2013, 75/2014, 13/2017 (Одлука УС), 113/2017 и 95/2018 (аутентично тумачење));
- Закон о националном оквиру квалификација Републике Србије ("Службени гласник РС", бр. 27/2018, 6/2020 и 129/2021 (др. закон));
- Правилник о изради и спровођењу плана управљања ризицима сd повреде принципа родне равноправности ("Службени гласник РС", бр. 67/2022, даље: Правилник);
- општи акти Органа јавне власти.

Радни процеси који су нарочито изложени ризику за повреду принципа родне равноправности

У техничком Сектору Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац врше се следећи послови:

-послови прераде и дистрибуције воде;
-послови пречишћавања и одвођења отпадних вода;
-остали послови из области комуналних делатности из оквира регистроване делатности Јавно комуналног предузећа "Водовод и канализација" Алексинац.

У техничком Сектору најизраженија је присутност повреде принципа родне равноправности из разлога који проистиче из саме делатности предузећа.

Наиме, Јавно комунално предузеће „Водовод и канализација“ Алексинац, бави се комуналном делатношћу и самим тим број запослених су претежно мушкарци имајући у виду послове који се обављају у самом техничком Сектору.

Што се тиче осталих Сектора и Служби повреда принципа родне равноправности је са много мањим ризиком.

У Јавно комуналном предузећу „Водовод и канализација“ Алексинац, не постоје, нити било којим општим актом су прописана истоветна радна места, са

различитом нето зарадом која се исплаћује запосленом за пуно радно време, према полној структури.

Не постоје, нити било којим општим актом Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац, може да буде прописана оправдана потреба прављења разлика по полу.

Стручно усавршавање запослених у Јавно комуналном предузећу „Водовод и канализација“ Алексинац се врши у складу са потребама Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац и на исто није од утицаја полна структура.

Број запослених у Јавно комуналном предузећу „Водовод и канализација“ Алексинац, односно "примање и отпуштање" зависе од стварних потреба Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац а имајући у виду саму делатност Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац.

Приликом запошљавања и рада у Јавно комуналном предузећу „Водовод и канализација“ Алексинац гарантују се једнаке могућности и обезбеђујује примена општих и посебних мера ради остваривања права на рад жене и мушкирца у погледу доступности извршилачким радних места и положаја, услова за приступ запошљавању, распоређивање и напредовање, радно време услова за радника, флексибилног радног времена због усклађивања породичних и радног времена, флексибилног радног времена због усклађивања породичних и радних обавеза мушкираца и жена, одсуствовања са посла, плаћања, услова рада, стручног усавршавања и додатног образовања, укључујући практично радно искуство, дневног, недељног и годишњег одмора, престанка радног искуства и радног ангажовања, колективног преговарања, информисања, односа и радног осигурања, одсуства због трудноће, породиљског одсуства, трајања социјалног осигурања, одсуства због трудноће, породиљског одсуства, одсуство породиљског одсуства и накнада за време породиљског одсуства, одсуство раднике детета и посебне неге детета са инвалидитетом, заштите права на рад и у вези с радом.

У циљу отклањања или ублажавања неравномерне заступљености полова запослених директор Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац ће, као континуирани процес, приликом избора кандидата за пријем у радни однос имати у виду задатак да се повећа број жена међу запосленима.

Превентивне мере којима се спречавају ризици и рокови за њихово предузимање

Мере за остваривање и унапређивање родне равноправности се деле на опште мере и посебне мере.

Опште мере за остваривање и унапређивање родне равноправности јесу законом прописане мере којима се у одређеној области забрањује дискриминација на основу пола, односно рода, или налаже одговарајуће поступање ради остваривања родне равноправности.

Посебне мере за остваривање и унапређивање родне равноправности су активности, мере, критеријуми и праксе у складу са начелом једнаких могућности којима се обезбеђује равноправно учешће и заступљеност жена и

мушкараца, посебно припадника осетљивих друштвених група, у свим сферама друштвеног живота и једнаке могућности за остваривање права и слобода.

Приликом одређивања посебних мера морају се уважавати различити интереси, потребе и приоритети жена и мушкараца, а посебним мерама мора се обезбедити:

- примена уродњавања и родно одговорног буџетирања у поступку планирања, управљања и спровођења планова, пројеката и политика;
- промовисање једнаких могућности у управљању људским ресурсима;
- уравнотежена заступљеност полова у управним и надзорним телима и на положајима;
- уравнотежена заступљеност полова у свакој фази формулисања и спровођења политика родне равноправности;
- употреба родно сензитивног језика како би се утицало на уклањање родних стереотипа при остваривању права и обавеза жена и мушкараца;
- прикупљање релевантних података разврстаних по полу и њихово достављање надлежним институцијама.

Врсте посебних мера су:

- мере које се одређују и спроводе у случајевима осетно неуравнотежене заступљености полова;
- подстицајне мере, којима се дају посебне погодности или уводе посебни подстицаји у циљу унапређења положаја и обезбеђивања једнаких могућности за жене и мушкарце и у свим радним процесима Органа јавне власти, као и у свим областима друштвеног живота;
- програмске мере, којима се операционализују програми за остваривање и унапређење родне равноправности.

Орган јавне власти је применио све опште мере прописане Законом о раду, а које се односе на услове рада и сва права из радног односа, образовање, оспособљавање и усавршавање, напредовање на посту и престанак радног односа.

Предлог посебних мера у процесима рада тј. у техничком Сектору Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац који су нарочито изложени ризику за повреду принципа родне равноправности

Посебне мере Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац

1. умањити родни дисбаланс приликом запошљавања, с тим да треба имати у виду делатност коју Јавно комунално предузеће „Водовод и канализација“ Алексинац обавља;
2. организовати обуке запослених о родној равноправности у сфери рада, као и на подизању свести о потреби родне равноправности;
3. анализирати остале радне процесе у Јавно комуналном предузећу „Водовод и канализација“ Алексинац у циљу испитивања заинтересованости запослених

мање заступљеног пола за обављање послова из радног процеса у којем постоји веома висок ризик од повреде принципа родне равноправности тј. у техничком Сектору Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац;

4. пратити оптерећење запослених бројем и врстама задужења с посебним освртом на оптерећење које у радном процесу имају запослени мање заступљеног пола;
5. континуирано пратити појединачна радна оптерећења запослених и вршити прерасподелу посла у складу са кадровским могућностима;
6. организовати разговоре са запосленима који обавесте руководиоца Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац о престанку радног односа о разлозима престанка;
7. Јавно комунално предузеће „Водовод и канализација“ Алексинац ће у 2023. години водити рачуна о законским нормама и оспособности при запошљавању радити на успостављању полне равнотеже;
8. Јавно комунално предузеће „Водовод и канализација“ Алексинац ће оштро санкционисати евентуалне притужбе запослених усмерене на полну дискриминацију.

Лица одговорна за спровођење мера из Плана управљања ризицима:

1. Име и презиме Весна Марковић, радно место Референт принудне наплате и правних послова, број телефона 063 10 77 637, Емайл:
vodovod.aleksinac@gmail.com;

Лице одговорно за спровођење мера из Плана задужује се да предузима потребне мере за отклањање неравномерне заступљености мање заступљеног пола, као и да о томе благовремено обавештава директора Јавно комуналног предузећа „Водовод и канализација“ Алексинац.

План мера и Извештај о његовом спровођењу биће достављен надлежним органу у складу са законом.

